עיתון שיתופי – תוצר לדוגמה – צוות של שני תלמידים - עברית

פרטים אישיים

שם המפמ״ר:	חניתה לרנר
שם איש הקשר:	כתוב כאן את שם איש הקשר, בנוסף למפמ״ר אם יש כזה
תחום הדעת:	ספרות חמ"ד

עיתון שיתופי – תוצר לדוגמה

על פי דרישות המשימה, עליכם **להדגיש (Bold)** את המושגים המופיעים בטקסט המשימה.

בשל מגבלה טכנית, לא ניתן להדגיש את המושגים בתוצר לדוגמה. עם זאת, היעדר ההדגשה בתוצר לדוגמה אינו פוטר אתכם מהדרישה להדגיש את המושגים בעבודה שאתם מגישים.

תשפ״ו 9111

י"ד בחשוון תשפ"ז 25/10/2026

0 123456 789012

המחיר: 13.50 ₪ כולל מע"מ
למנוי: *1234

חדשות בית הספר

טריקת הדלת שהרעידה את נורווגיה: אשת הבנקאי נטשה את ביתה ונעלמה

השערורייה בבית הלמר חשפה את סודות המשפחה הבורגנית: האם מדובר בשיגעון פתאומי או בהתפכחות מכאיבה?

צרפו רכיב חזותי לכתבה החדשותית המרכזית :

- שם היצירה: רקדנית על הבמה
- יוצר: אדגר דגה
- מקור היצירה: מוזיאון ד אורסיי, פריז

:תיאור הרכיב החזותי והקשרו לכתבה המרכזית

ברכיב החזותי מוצג ציורו של אדגר דגה המתאר רקדנית בלט המופיעה על הבמה מול עיני הצופים. הרכיב החזותי מחזק את הנאמר בכתבה החדשותית המרכזית באמצעות ההקבלה לתפקידה של נורה בבית הלמר. הרקדנית מייצגת דמות שנועדה לרצות, לשעשע ולספק מענה לציפיות החברה, בדיוק כפי שנורה נדרשה לרקוד את ריקוד הטראנטלה עבור בעלה. הציור ממחיש את הניגוד החריף בין המראה החיצוני הזוהר והמבוים לבין חוסר החירות והדיכוי הפנימי שחוותה נורה בתוך המסגרת המשפחתית.

מאת שירה שלום, איתמר כהן

אירוע דרמטי זעזע אמש את העיירה השקטה בנורווגיה, כאשר נורה הלמר, רעייתו של מנהל הבנק החדש טורוולד הלמר, עזבה את ביתה באישון לילה והותירה מאחוריה את בעלה ואת שלושת ילדיהם הרכים. האירוע הבלתי צפוי התרחש מיד לאחר נשף המסכות השנתי, שבו הופיעה נורה בריקוד הטראנטלה הסוער. בעוד האורחים בנשף סברו כי מדובר בערב חגיגי של אושר וסטטוס חברתי, בתוך הבית פנימה התחוללה דרמה שטרפה את הקלפים.

עזיבתה הפתאומית של נורה הביאה לידי ביטוי חריף את הקונפליקט הדרמטי (רנן, 1995) שהתחולל בבית הלמר מתחת למעטה האושר הבורגני המזויף. חקירת הרקע לאירוע מעלה כי הבית נוהל לפי כללי הפטריארכיה החברתית (עבדלה, 2022) של המאה ה-19, שבה הבעל מחזיק בשליטה כלכלית ומעמדית מוחלטת, ואילו האישה נדרשת לשחק תפקיד של צעצוע משעשע, תמים וצייתן. טורוולד נהג להתייחס לאשתו כאל "בובה" או "עפרונית", תוך פיקוח הדוק על התנהלותה ואפילו על אכילת ממתקים.

הסיבה הישירה לזעזוע היא גילוי סוד כספי מן העבר: נורה לקחה בעבר הלוואה בסתר וזייפה חתימה כדי להציל את חיי בעלה החולה. כאשר האמת נחשפה במכתב דרמטי, תגובתו הקרה והזועמת של טורוולד – שדאג אך ורק לשמו הטוב ולמעמדו בחברה – ניפצה לחלוטין את האשליה הרומנטית שבה חיה נורה. היא הבינה כי בעלה אינו הגיבור שדמיינה, אלא אדם המשועבד למוסכמות. הבנה זו הובילה לקרע הבלתי נמנע ולהחלטתה הקיצונית של נורה לטרוק את הדלת ולצאת לדרך חדשה של עצמאות וחיפוש אחר זהותה כחופשייה.

מדור ניתוח פסיכולוגי-ספרותי

מחיר ההגשמה העצמית מול חובת האימהות: ניתוח דילמת הנטישה כותרת משנה: האם עזיבת הילדים היא אקט של אנוכיות, או צעד הכרחי להצלת הנפש והימנעות מהעברת טראומה?

מאת שירה שלום

צרפו רכיב חזותי לכתבת המשנה (רשות):

אם החלטתם לצרף רכיב חזותי (לא חובה), ודאו שהוא מחזק את הנאמר בכתבה. כתבו הסבר מילולי קצר בנוגע לרכיב חזותי זה: מהו וכיצד הוא

מדור ביקורת חברתית-ספרותית

בין כלוב מוזהב למאבק הישרדות: נורה מול כריסטינה לינדה כותרת משנה: כיצד מאירה הדמות המשנית את מחיר התלות הכלכלית של האישה בחברה הבורגנית?

מאת איתמר כהן

מבנה העלילה במחזה בית בובות מעצב שתי דרכים שונות להתמודדות של נשים עם התכתיבים הנוקשים של המאה ה-19. בעוד נורה חיה ברווחה כלכלית אך בתוך חלל מעוות ונטול עצמאות, חברתה כריסטינה לינדה חוותה עוני, אובדן ועבודה קשה.

הבנת מצבה של נורה מתחדדת באמצעות אנלוגיה ניגודית (ברזל, 2001) בינה לבין כריסטינה. בעוד נורה מוצגת בתחילה כילדה-בובה התלויה לחלוטין בבעלה, כריסטינה בחרה לפעול בעולם המעשי, עבדה לפרנסת משפחתה וגיבשה זהות עצמאית. הניתוח הסוציולוגי של המחזה מראה כי ניעור מעמדי (לוין, 2015) והעדר אפשרויות תעסוקה בכבוד לנשים דחפו נשים רבות לנישואי נוחות. המפגש עם כריסטינה מוכיח לנורה כי עצמאות כלכלית ונפשית היא תנאי מוקדם לבניית יחסים אנושיים כנים.

צרפו רכיב חזותי לכתבת המשנה (רשות):

קשור בנושא כתבת המשנה. ציינו את מקורו של הרכיב החזותי (שם היוצר, שם היצירה, היכן פורסמה היצירה).

סיומו של המחזה בית בובות מעמיד במרכזו דילמה מוסרית ונפשית קשה: עזיבתה של נורה את שלושת ילדיה. מחד גיסא, הציבור תופס צעד זה כהפרה חמורה של הצו האימהי. מאידך גיסא, ניתוח מניעיה של נורה מגלה כי היא פועלת מתוך הכרה בכך שכל עוד היא חיה בשקר ואינה מכירה את עצמותה, אין היא כשירה לחנך את ילדיה.

להבנת הדילמה תורמת במידה רבה הדמות המשנית (תדמור, 1995) של האומנת אנה-מריה. אנה-מריה נאלצה בצעירותה למסור את בתה הביולוגית לאימוץ כדי לעבוד כאומנת ולזכות בביטחון כלכלי. נוכחותה של האומנת מוכיחה לנורה כי הילדים יוכלו לגדול בטיפול מסור, ובבד בבד היא מחדדת את החרדה מפני טראומה בין-דורית (סלומון, 2018) – החשש של נורה כי הישארותה בבית של זיוף והעמדת פנים תרעיל את נפשם של הילדים ותנחיל להם דפוסים פגומים.

אם החלטתם לצרף רכיב חזותי (לא חובה), ודאו שהוא מחזק את הנאמר בכתבה. כתבו הסבר מילולי קצר בנוגע לרכיב חזותי זה: מהו וכיצד הוא קשור בנושא כתבת המשנה. ציינו את מקורו של הרכיב החזותי (שם היוצר, שם היצירה, היכן פורסמה היצירה).

דבר העורכים

חובת האמת, ערך חרות האדם ומחיר הבחירה

העבודה המשותפת על גיליון זה והתבוננות מעמיקה באירועי המחזה "בית בובות" מאת הנריק איבסן הובילו אותנו כצוות עורכים לתובנה מוסכמת וחד-משמעית: חיים של אמת, אמונה ואחריות מוסרית אינם יכולים להתקיים בתוך מסגרת חברתית ואישית המבוססת על זיוף, ציות עיוור וביטול הזהות העצמית.
הניתוח הספרותי באמצעות מוטיב הבובה (תדמור, 1995) והתנפצותו הדרמטית ברגע השיא של המחזה, לצד העמקת העיון בערך היסוד של חירות האדם, תרמו באופן מכריע לגיבוש התובנה המוסכמת שלנו. מוטיב זה ממחיש כיצד נורה חיה במשך שנים בדירה מפוארת אך מתפקדת למעשה כצעצוע וכחפץ נוי חסר דעה עצמאית – תחילה בבית אביה ולאחר מכן בבית בעלה, טורוולד. המושג והערך הבהירו לנו כי כאשר אדם מוותר מרצון או מכורח על חירותו הפנימית ומנהל את חייו מתוך העמדת פנים וריצוי הסביבה, הוא פוגע לא רק בעצמו ובשלמות נפשו, אלא גם בסביבתו הקרובה וביכולתו להנחיל ערכים ראויים ואמיתיים לדור העתיד.
ההחלטה האמיצה והקיצונית של נורה בסיום המחזה – לטרוק את הדלת מאחוריה ולצאת לדרך עצמאית של חינוך ובירור זהותה – גובה ממנה מחיר כבד וכאוב של ניתוק ממשפחתה ומילדיה. עם זאת, הבחירה הנחושה הזו מזמינה אותנו כקוראים וכצוות לבחון באופן נוקב את חיינו שלנו. היא מאתגרת אותנו לשאול האם אנו פועלים מתוך בחירה חופשית, יושרה ואמת פנימית, או שמא אנו נכנעים לציפיות החברתיות ולתדמית חיצונית מזויפת.

מושגים

מושגים שיתופיים: קונפליקט, פטריארכיה, מוטיב, חרות האדם.
מושגים אישיים - שירה שלום : דמות משנית, טראומה בין-דורית.
מושגים אישיים - איתמר כהן: אנלוגיה ניגודית, ניעור מעמדי (ניעור מעמדי הוא מושג חוץ-ספרותי (סוציולוגי-היסטורי) המתאר זעזוע, קריסה או תנודה חריפה במעמדו החברתי-כלכלי של אדם – מעבר מסטטוס של יציבות ורווחה בורגנית (למצב של מצוקה, ניוד מעמדי פתאומי ומאבק הישרדותי

מקורות

1. עבדלה, אלסה (2022). Escaping Home: A Feminist Study of Ibsen's A Doll's House., שם המקור, , מהימנות: בינונית-גבוהה. מדובר במאמר אקדמי מודרני ממאגר מחקרים (לרוב עבודת תזה או מאמר שנבדק בביקורת עמיתים/Peer Review). הניתוח נשען על תיאוריות פמיניסטיות מוכרות במחקר הספרות.
• רלוונטיות: גבוהה מאוד. המאמר עוסק במישרין במחזה "בית בובות" ומנתח אותו מנקודת מבט פמיניסטית. הוא מדויק מאוד לבחינת נושאים כמו יחסי הכוחות המגדריים, הפטריארכיה, ומניעיה של נורה לעזוב את הבית.

2. רנן, יעל (1995). הדמויות בדרמה: עיון במחזה בית בובות. ירושלים: הוצאת ספרים, עמ 10-4., שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, מהימנות: גבוהה מאוד. ד"ר יעל רנן הייתה חוקרת ספרות ומתרגמת מוערכת. ניתוחיה נחשבים למקורות אקדמיים מוסמכים המשמשים בהוראה האקדמית והתיכונית בישראל.
• רלוונטיות: גבוהה מאוד. המקור עוסק ספציפית בניתוח הדמויות במחזה "בית בובות" (נורה, טורוולד והפונקציה הדרמטית שלהם). הוא מספק בסיס ספרותי מדויק לקונפליקט המרכזי במחזה.

3. תדמור, חיה (1995). התקבלות המחזה בית בובות לאיבסן. הפיקוח על הוראת הספרות, משרד החינוך., שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, מהימנות: גבוהה מאוד. חומר רשמי מטעם הפיקוח על הוראת הספרות במשרד החינוך, שנכתב על ידי מומחית לפדגוגיה ולספרות עבור מורים ותלמידים.
• רלוונטיות: גבוהה מאוד. המקור עוסק ישירות ב"בית בובות" ובאופן שבו המחזה והמסרים שלו (כמו מוטיב הבובה והעמדת הפנים) התקבלו בציבור ובביקורת. המקור מותאם ישר לדרישות תוכנית הלימודים בספרות.

4. סלומון, גדעון (2018). העברה בין-דורית של טראומה והשפעותיה המשפחתיות. תל אביב: הוצאת אקדמון., , שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, מהימנות: גבוהה. אקדמון היא הוצאה אקדמית מוכרת, והספר עוסק בתחום הפסיכולוגיה והסוציולוגיה המשפחתית. • רלוונטיות: בינונית / עקיפה בלבד. הספר עוסק בטראומה נפשית והעברתה בין דורות (נושא פסיכולוגי), בעוד "בית בובות" עוסק בדיכוי מגדרי, מוסכמות בורגניות ומימוש עצמי. ניתן להשתמש בו באופן מוגבל מאוד רק אם מנתחים את השפעת העזיבה של נורה על ילדיה, אך אינו מוקד המחזה.
5. ברזל, הלל (2001). חכמת המבנה: עיונים באנלוגיה ובעיצוב הדרמטי. ירושלים: הוצאת מוסד ביאליק., , שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, • מהימנות: גבוהה ביותר (סמכות אקדמית עליונה). פרופ' הלל ברזל היה מבכירי חוקרי הספרות בישראל. הוצאת מוסד ביאליק היא הוצאה נחשבת ביותר. • רלוונטיות: בינונית-גבוהה. הספר אינו עוסק רק ב"בית בובות", אלא בתיאוריה של הדרמה (אנלוגיות, בניית קונפליקט, מוטיבים). הוא רלוונטי מאוד לניתוח הכלים הספרותיים של המחזה (אירוניה דרמטית, דמות דינמית מול סטטית, פואנטה).
6. לוין, יובל (2015). מעמד, מגדר וכלכלה באירופה של המאה ה-19. רמת גן: הוצאת אוניברסיטת בר-אילן., תאריך הפרסום, שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, • מהימנות: גבוהה מאוד. ספר עיון הסטורי-סוציולוגי בהוצאה אוניברסיטאית מוכרת שעבר שיפוט מדעי. • רלוונטיות: גבוהה (להקשר ההיסטורי והחברתי). הספר אינו מנתח את הטקסט הספרותי עצמו, אך הוא מספק את הרקע ההיסטורי והכלכלי ההכרחי להבנת המציאות הבורגנית במאה ה-19, מעמד האישה, וחוקי הרכוש והפטריארכיה שנגדם נורה מורדת.
שם המחבר/ים, תאריך הפרסום, שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, הסבר על מהימנות והרלוונטיות המקור
שם המחבר/ים, תאריך הפרסום, שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, הסבר על מהימנות והרלוונטיות המקור
שם המחבר/ים, תאריך הפרסום, שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, הסבר על מהימנות והרלוונטיות המקור